

ція цього права можлива, як уже говорилося, лише за допомогою здійснення активної діяльності з її боку.

Сакун Т.
НТУ «ХП»

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ПОБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Держава виникає на певному етапі розвитку суспільства. Суспільство постійно ускладнюється та збагачується новими структурними елементами і зв'язками. Так зароджується громадянське суспільство, яке є основою формування правової держави.

Громадянське суспільство - це комплексний конституційно-правовий інститут, який є структурованим об'єднанням населення певної країни з розвиненими економічними, політичними, духовними та іншими відносинами і зв'язками.

Ознаки громадянського суспільства:

- 1) має відносну автономію, не є частиною держави, проте взаємодіє з нею;
- 2) ціннісним ідеалам громадянського суспільства (свобода, гуманізм, законність та ін.) повинна бути підпорядкована правова держава;
- 3) право виступає не засобом покарання, а мірилом свободи, рівності і справедливості в суспільстві;
- 4) реальний вплив громадян на законотворчий процес у державі через референдуми, мітинги та ін.;
- 5) рівність усіх форм власності;
- 6) свобода підприємницької діяльності;
- 7) розвинуте самоуправління, зокрема визнання місцевого самоврядування;
- 8) забезпечення прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина;
- 9) право на отримання вчасної, достовірної, вичерпної інформації;

- 10) ідеологічний плюралізм;
- 11) можливість будь-якого громадянина реалізувати власну ініціативність з метою задоволення особистих чи суспільних інтересів;
- 12) економічна і політична багатоманітність;
- 13) законодавчо регламентовані механізми здійснення контролю громадянським суспільством над державою;
- 14) відсутність антисуспільних способів збагачення;
- 15) розвинуті соціальні структури суспільства: громадські об'єднання, політичні партії;
- 16) наявність сформованого середнього класу, який становить соціально-економічну основу правової держави.

Таким чином, в Україні визначено основні напрями формування громадянського суспільства. Проте найбільш проблемними є такі:

- 1) не спрацьовує механізм взаємної відповідальності особи і держави;
- 2) низький рівень довіри громадян до правосуддя, органів державної влади і місцевого самоврядування;
- 3) високий рівень корупції, зокрема в органах державної влади;
- 4) відсутність сформованого середнього класу, значна поляризація громадян держави на багатих і бідних;
- 5) пріоритетним чинником зайняття державної посади є не професіоналізм і ділові якості особи, а партійна належність.

Підсумовуючи, слід підкреслити, що громадянське суспільство в Україні поки що не заявило про себе як центр сили, з яким би мусили рахуватися владні структури, не стало противагою владі. Вкрай потрібні радикальні зрушення в системі цінностей, у характері стосунків між державою і громадянином (суспільством), в судово-правовій системі. Покладання на «зв'язки» при захисті особистих інтересів та на «керівництво» при розв'язанні суспільних проблем, так само як і мовчазне сприйняття зловживань під час виборів та референдумів, свідчать про те, що політична культура громадянськості в Україні залишається недостатньо розвиненою.

Сивоконь Д. В.
НТУ «ХПІ»